

Tilburg University

Noot bij: Beroepscommissie RSJ (2009-04-09)

Kooijmans, T.

Publication date:
2009

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Kooijmans, T., (2009). *Noot bij: Beroepscommissie RSJ (2009-04-09)*, No. 22, 3 p., Apr 09, 2009. (Sancties; Vol. 5, No. p. 297-299).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rechtspraak

22 ISD. Gedetineerde in ISD-inrichting heeft recht op volledig ISD-programma. Indien onvolledig programma dan beklagwaardig; Pbw, art. 60, lid 1 (Beroepscommissie van 9 april 2009, nr. 08/3069/GA; van de Pol, Moerings, Wijte en Maes, secr.)

Post alia.

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagrechtster

Het beklag betreft: a. het niet aanbieden van een volwaardig ISD-programma; b. de (terug)plaatsing van de basisafdeling (afdeling C) naar afdeling B en c. het uitblijven van een terugplaatsing naar de C-afdeling.

De beklagrechtster heeft klager niet-ontvankelijk verklaard ten aanzien van onderdeel a van het beklag en het beklag voor het overige ongegrond verklaard. Een en ander op de gronden als in de aangehechte uitspraak weergegeven.

De standpunten van klager en de directeur

Door en namens klager is in beroep het tegenover de beklagrechtster ingenomen standpunt als volgt toegelicht. Klager kan zich niet vinden in de uitspraak van de beklagcommissie. Klager heeft problemen met het beleid in het h.v.b./ISD Utrecht. Klager verblijft al langere tijd in de ISD-instelling. De eerste tussentijdse toetsing van de hem opgelegde maatregel heeft plaatsgevonden in juni 2008. Tot dat moment werd er in het h.v.b./ISD geen ISD-programma aangeboden. Het enige dat gebeurde was dat klager kon deelnemen aan de arbeid en aan het luchten. Daarnaast had hij één keer per week een gesprek met zijn mentor. In de inrichting zitten reguliere h.v.b.-gedetineerden bij de ISD-ers. Klager is van mening dat dit niet zou mogen. Tijdens de tussentijdse toetsing is door de directeur aangevoerd

dat klager niet zou willen deelnemen aan trainingen en dergelijke. Vervolgens werd klager teruggeplaatst naar de B-afdeling, waar feitelijk sprake is van een normaal h.v.b.-regime. In eerste instantie zou die terugplaatsing voor maar twee weken gelden. Klager heeft echter zeven maanden op die afdeling verbleven. Voor die overplaatsing was geen selectiebeslissing gegeven. Als reden voor de overplaatsing werd aangegeven dat klager niet deel zou willen nemen aan de arbeid. Voor gedetineerden als klager was de arbeid niet verplicht. Klager is inmiddels overgeplaatst naar een reguliere ISD-afdeling. Hij gaat deelnemen aan een scholingstraject. Verder wordt er eigenlijk niets aangeboden aan trainingen. Klager heeft enkel kunnen deelnemen aan een ~~h~~estijltraining, welke hij heeft afgerond. Momenteel neemt hij deel aan een zogenaamde COVA-training. Klager is van mening dat hij zich voldoende heeft ingespannen. Uit een inmiddels opgemaakt rapport van de Inspectie voor de sanctietoepassing komt naar voren dat het h.v.b./ISD slecht presteert ten aanzien van het programma-aanbod. Er zijn andere ISD-inrichtingen waar een en ander beter is geregeld en waar wel trajecten en trainingen aangeboden worden. De directeur van het h.v.b./ISD heeft bij de beklagcommissie aangegeven dat de reden voor het aanbieden van een beperkt programma gelegen was in budgetproblematiek, terwijl er in de inrichting een probleem is om de gedetineerden uit het h.v.b. te scheiden van ISD-gedetineerden. Klager heeft aangegeven dat hij niet wil werken met h.v.b.-ers. Dat was feitelijk de reden voor zijn terugplaatsing. Klager weigert niet om deel te nemen aan de arbeid. Door zijn fysieke klachten is hij wel beperkt in de aard van de door hem te verrichten arbeid. Dat maakt dat klager binnen de arbeid wordt bestempeld als een moeilijke gedetineerde.

De directeur heeft zijn standpunt, zoals ingenomen tegenover de beklagrechtster, in beroep niet toegelicht.

De beoordeling

Ten aanzien van onderdeel a van het beklag geldt dat de uitspraak van de beklagrechtster in zoverre niet in stand kan blijven. Klager heeft immers op basis van de hem opgelegde ISD-maatregel recht op het aanbod van een volledig ISD-programma. Derhalve kan hij klagen, indien de directeur hem geen volledig programma heeft aangeboden. Klager had daarom moeten worden ontvangen in zijn klacht. Ten aanzien van die klacht geldt, dat uit hetgeen ter zitting naar voren is gebracht en uit hetgeen kan worden opgemaakt uit het door de directeur tegenover de beklagrechtster ingenomen standpunt, voldoende aannemelijk is geworden dat het aan klager geboden ISD programma niet als een volwaardig programma in het kader van de ISD-maatregel kan worden aangemerkt. De directeur heeft dit ook erkend en als reden overwegingen van budgettaire aard aangevoerd. Dergelijke budgettaire redenen mogen evenwel niet worden afgewenteld op de gedetineerde. Gelet daarop moet worden geoordeeld dat de beslissing om aan klager geen volwaardig ISD-programma aan te bieden, bij afweging van alle in aanmerking komende belangen, als onredelijk en onbillijk moet worden aangemerkt. Dit onderdeel van het beklag zal daarom alsnog gegrond worden verklaard.

Nu de gevolgen van de bestreden beslissing van de directeur niet meer ongedaan gemaakt kunnen worden, acht de beroepscommissie termen aanwezig voor het toekennen van een financiële tegemoetkoming. Zij zal de hoogte daarvan vaststellen €150,-.

Hetgeen in beroep naar voren is gebracht ten aanzien van de onderdelen b en c kan, voor zover een en ander is komen vast te staan, niet leiden tot een andere beslissing dan die van de beklagrechtster. Het beroep zal daarom in zoverre ongegrond worden verklaard en de uitspraak van de beklagrechtster zal ten aanzien van deze onderdelen van het beklag worden bevestigd.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep ten aanzien van onderdeel a van het beklag gegrond, vernietigt in zoverre de uitspraak van de beklagrechtster, verklaart klager alsnog ontvankelijk in dit onderdeel van het beklag en verklaart dit beklag gegrond. Zij bepaalt dat aan klager ter zake van die gegrondverklaring een tegemoetkoming toekomt van €150,-.

Zij verklaart het beroep voor het overige ongegrond (en) bevestigt in zoverre de uitspraak van de beklagrechtster.

NOOT

Aan de klager is in december 2006 een ISD-maatregel opgelegd, zijnde een vrijheidsbenemende maatregel als bedoeld in art. 1 sub t Pbw. De tenuitvoerlegging van deze maatregel vindt plaats in PI Utrecht, locatie Wolvenplein. Tegenover de beklagrechtster neemt de klager onder meer het standpunt in dat hij recht heeft op een behandelprogramma, maar dat de inrichting hem geen behandelprogramma heeft aangeboden, behoudens een cursus leefstijltraining. De directeur stelt op zijn beurt dat hij deze klacht te herkent en verklaart tegenover de beklagrechtster dat dit een budgettair probleem is dat iedereen binnen de inrichting treft. De beklagrechtster deelt deze laatste opvatting en komt tot het oordeel dat de klager zich beklagt over een algemene situatie binnen de inrichting, welke algemene, budgettaire situatie buiten de schuld van de inrichting ligt. Omdat er in het klaagschrift 'geen sprake is van een jegens klager genomen beslissing door of namens de directeur, is er aldus geen sprake van een beslissing ex artikel 60 van de Pbw', aldus de beklagrechtster, die de klager in zoverre niet-ontvankelijk verklaart in zijn beklag. Onder meer tegen deze beslissing stelt de klager beroep in bij de beroepscommissie.

De beroepscommissie vertaalt de algemene, budgettaire situatie waarmee de inrichting te kampen heeft, naar de con-

crete situatie van de klager. Hem is geen volledig programma aangeboden, zo is de redenering. Nu het in deze optiek de directeur is die de verantwoording draagt voor het aanbieden van een ISD-programma, kan over het ontbreken van een volledig programma worden geklaagd. Op basis van art. 44g Pm wordt het verblijfsplan –dat de wijze van tenuitvoerlegging van de maatregel bestrijkt– vastgesteld door de directeur en ingevolge art. 44i Pm dient een individueel begeleidingsplan onderdeel uit te maken van het verblijfsplan. Op zichzelf doet de beroepscommissie daarmee *en passant* recht aan de in art. 2 lid 2 Pbw geformuleerde opdracht aan de inrichtingsautoriteiten dat de vrijheidsontnemende sanctie zoveel mogelijk dienstbaar wordt gemaakt aan de voorbereiding van de terugkeer van de betrokkene in de maatschappij. De beroepscommissie trekt aldus de beoordeling van de tenuitvoerlegging van de ISD-maatregel aan zich. Dat moet worden toegejuicht, niet in de laatste plaats omdat deze sanctie een betrekkelijk sober karakter kan hebben, hetgeen gelet op de ingrijpendheid van deze maatregel controle binnen een beklagprocedure rechtvaardigt. Het niet-aanbieden van een ISD-programma is derhalve beklagwaardig: in een niet-ontvankelijkheid zal een klacht dienaangaande daarom niet meer uitmonden. Daarmee is evenwel niet gezegd dat (met het nemen van deze formele hobbel) het beklag over het niet aanbieden van een programma per definitie (materieel) gegrond zal worden verklaard.

Er zijn grofweg twee wijzen van tenuitvoerlegging van de ISD-maatregel: tenuitvoerlegging zonder een behandelprogramma (ook wel 'kale detentie' genoemd) en tenuitvoerlegging met een behandelprogramma. De ISD-maatregel zonder programma lijkt in de optiek van de wetgever het uitgangspunt te zijn bij de tenuitvoerlegging van de maatregel en komt neer op (vrijwel) uitsluitend vrijheidsontneming waarbij de betrokkene de maximale termijn van twee jaar intramuraal doorbrengt in een sober regime. Om te kunnen beoordelen of een per-

soon al dan niet geschikt is voor deelname aan een behandelprogramma wordt hij bij binnenkomst in de inrichting 'gescreend'. Met behulp van een RIS-screening wordt door de reclassering vastgesteld of er 'aanknopingspunten' zijn voor een behandeling. Indien deze aanknopingspunten ontbreken, wordt de betrokkene bij de tenuitvoerlegging van de ISD-maatregel geen behandelprogramma of enig ander programma aangeboden (vgl. *Handelingen II* 2003/04, p. 34-2420). Dat het aanbieden van een programma niet per definitie dwingend is voorgeschreven kan voorts worden afgeleid uit de aanhef van art. 44i lid 2 Pm: 'indien een programma wordt aangeboden'. (Zie nader het hoofdstuk over 'Inrichtingen voor stelselmatige daders', in: E.R. Muller & P.C. Vegter, *Detentie: Gevangen in Nederland*, tweede druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer 2009.) Ook hier hangt het dus af van de omstandigheden van het geval of een beklag uiteindelijk gegrond wordt verklaard.

T. Kooijmans

23 Strafonderbreking. Te veel onzekerheid over levensverwachting klager. Gelet hierop en de maximale duur waarvoor een strafonderbreking kan worden verleend, is afwijzing van het op humanitaire gronden gedane verzoek niet onredelijk of onbillijk; Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting, art. 5, 34 en 35 (Beroepscommissie 14 mei 2009, nr. 09/826/GV; Van de Pol, Boone, Van Woensel, Kokee, secr.)

Post alia

De inhoud van de bestreden beslissing

De Staatssecretaris heeft klagers verzoek tot het tijdelijk verlaten van de inrichting in het kader van strafonderbreking afgewezen.